

Bestandsplan elg og hjort 2025-2028

Fron Vest Bestandsplanområde

Foto: Steinar Johansen

Innholdsfortegnelse

1. Planområdet og organisering	s. 3
2. Elg – Bestandsutvikling og måloppnåelse i forrige planperiode	s. 4
3. Kommunale mål for elgstammen i Nord-Fron kommune	s. 7
4. Valdets mål og avskytingsplan for elg i planperioden	s. 8
5. Hjort – Bestandsutvikling og måloppnåelse i forrige planperiode	s. 9
6. Kommunale mål for hjortestammen i Nord-Fron kommune	s. 12
7. Valdets mål og avskytingsplan for hjort i planperioden	s. 13
8. Oppfølging av bestandsplanen	s. 14

1. Planområdet og organisering

1.1. Organisering

I Fron Vest bestandsplanområde for elg og hjort er alle rettighetshavere representert. Det gjennomføres møter før/under og evt. etter jakt det enkelte år. Det er også god kontakt/samarbeid med kommunal viltforvaltning, og nabovald/rettighetshavere innenfor stammens årsleveområde.

1.2 Arealet i planområdet

Fron Vest Bestandsplanområde er på totalt 571 853 daa tellende areal, fordelt på flere grunneiere/rettighetshavere (tabell 1).

Tabell 1: Oversikt over grunneiere/rettighetshavere i Fron Vest Bestandsplanområde.

Grunneier/rettighetshaver:	Tellende areal (daa):
Kvikne-Skåbu Grunneierlag	234 979
Espedalen bygdeallmenning	86 163
Statskog SF og Fron Statsallmenning	123 231
Ruste Grunneierlag	78 900
Sorperoa utmarkslag	27 100
Sikkilsdalen	12 430
Heimdalen	9 050
Sum tellende areal:	571 853

1.3. Planperiode

Bestandsplanen vil gjelde for perioden f.o.m. 2025 t.o.m. 2028.

2. Elg - Bestandsutvikling og måloppnåelse i forrige planperiode

2.1. Måloppnåelse for planperioden 2020-2024

Valdets forrige bestandsplan gjaldt for perioden 2020-2024. En viktig del av arbeidet med en ny bestandsplan er å følge opp måloppnåelsen i forrige bestandsplan. I perioden 2020-2024 har valdet hatt en god måloppnåelse, med noen mindre avvik (tabell 2). Det er felt noe mer eldre okse og eldre ku enn det ble lagt opp til i planen. Samtidig er det felt noe mindre kalv og ungdyr enn planen la opp til. Samlet sett er ikke avvikene store. I en ny planperiode vil det være viktig å legge vekt på at uttaket bør flyttes noe mer over på yngre dyr. Dette som følget av det avviket som var i forrige planperiode, men også får å unngå et nytt i ny planperiode. Kjønnbalansen i uttaket på dyr eldre en kalv var nesten 50/50 som er positivt for kjønnbalansen i elgstammen. Sammenlignet med fellinger i foregående bestandsplanperioder ligger totaluttaket ganske likt (tabell 3). Det vil kunne være innslag av noe årlig variasjon som påvirker totalt uttak. Valdet har et godt utgangspunkt for en ny bestandsplanperiode basert på fellingene i perioden 2020-2024.

Tabell 2: Fellingstall for perioden 2020-2024 og måloppnåelse.

Jaktår	Kalv	1,5 års okse	1,5 års kvige	Eldre okse	Eldre ku	Tildelt totalt	Felte totalt
2020	43	33	23	49	33	250	181
2021	46	36	21	41	50	250	194
2022	44	20	22	33	37	250	156
2023	47	27	19	31	33	250	157
2024	36	22	23	34	34	250	149
Sum 2020-2024	216	138	108	188	187		837
Prosent felt	25,8	16,5	12,9	22,5	22,3		
Planmål	35-40%*	60-70%*	60-70%*	15-20%	15-20%		
Felt kalv og ungdyr samlet	55,2%						
Felte hann- og hunndyr over 1 år	Hannedyr 52,5%	Hunndyr 47,5%					

*Det var samlet mål for kalv/ungdyr på 60-70%, kalv skulle utgjøre 35-40% av totalt uttak hvert år.

Tabell 3: Samlet felling i tidligere bestandsplanperioder.

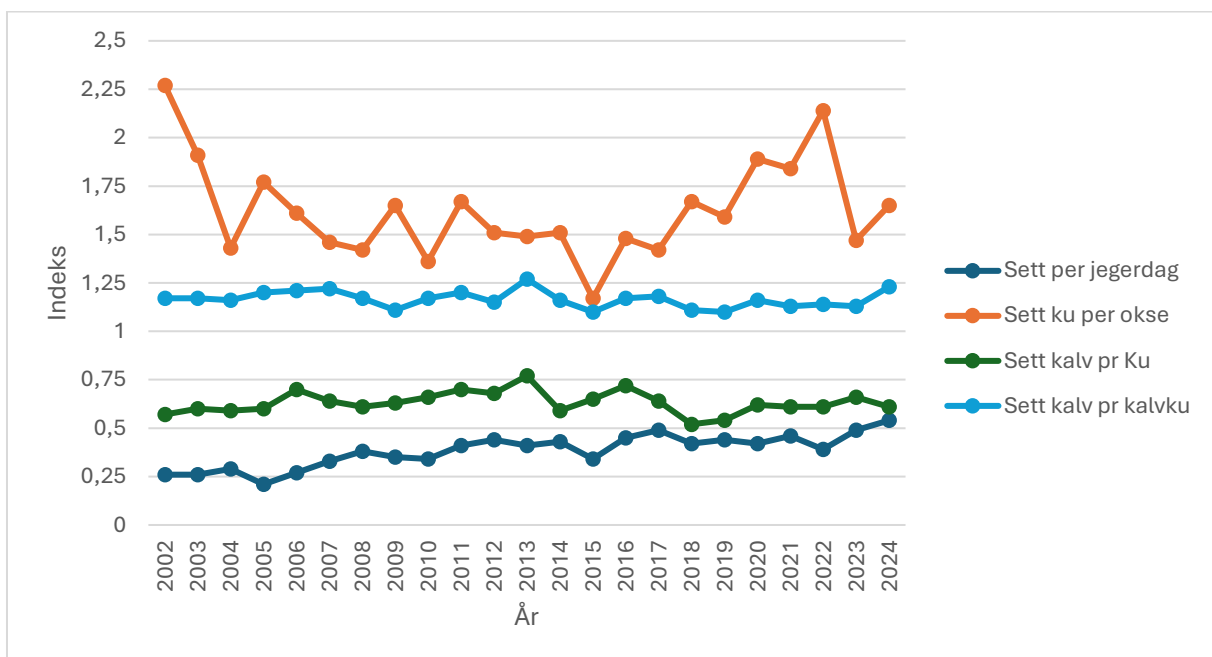
Planperiode:	Felt pr. år:	Kommentar:
2006-2009	119	Jakttid 25. sept.-31.okt.
2010-2014	137/178	Jakttid 25. sept.-31.okt. / 25.sept.-23.des.
2015-2019	151/191	Jakttid 25. sept.-31.okt. / 25.sept.-23.des.

2.2. Bestandsutvikling

Som en del av arbeidet med en ny bestandsplan er informasjon om utviklingen i elgstammen viktig, og er med på å legge grunnlaget for en ny bestandsplan. En gjennomgang av sett elg data i perioden 2002-2024 gir oss god informasjon om utviklingen i elgstammen over tid. Sett elg pr. jegerdag har i perioden gått noe opp (figur 1). Omleggingen i føring av sett elg i 2018 vil medvirke til at det er noe høyere tall f.o.m. 2028. Hvis vi ser på kun på perioden etter 2018 er elgstammen noenlunde stabil, med noe variasjon mellom årene. Årlig variasjon vil kunne gi noen utslag. Med bakgrunn i sett elg, kan det se ut til at det er en liten økning de siste to årene, selv om det dette kun er to enkelt år med en liten økning. Dette gir en indikasjon på at stammen ikke bør økes ytterligere.

Ser vi på produksjonen i elgstammen, kalv pr. ku og kalv pr. kalvku (figur 1). Så ligger dette forholdsvis stabilt gjennom perioden. Kalv pr. ku er noe lavere etter 2018, enn det var før. Men det er liten variasjon i tallene. Vi ser den samme utviklingen i kalv pr. kalvku (tvillingrate). Her der det også stabilt, men noe lavere etter 2017. Samtidig ser vi en oppgang i 2024, men dette er kun et enkelt år. Samlet sett virker produksjonen i bestanden stabilt, men det er tegn som bør følges med på i ny planperiode.

Kjønnsbalansen varierer gjennom perioden (figur 1). Den er på tidlig 2000-tallet for høy og tas ned på et mer fornuftig nivå forvaltningsmessig. Fra 2018 øker denne igjen, før den går ned etter grep i fra valdet. De siste 2 årene har den ligget på under 1,75 som er noe høyt. Valdet bør i ny planperiode jobbe med å holde denne mer stabilt.

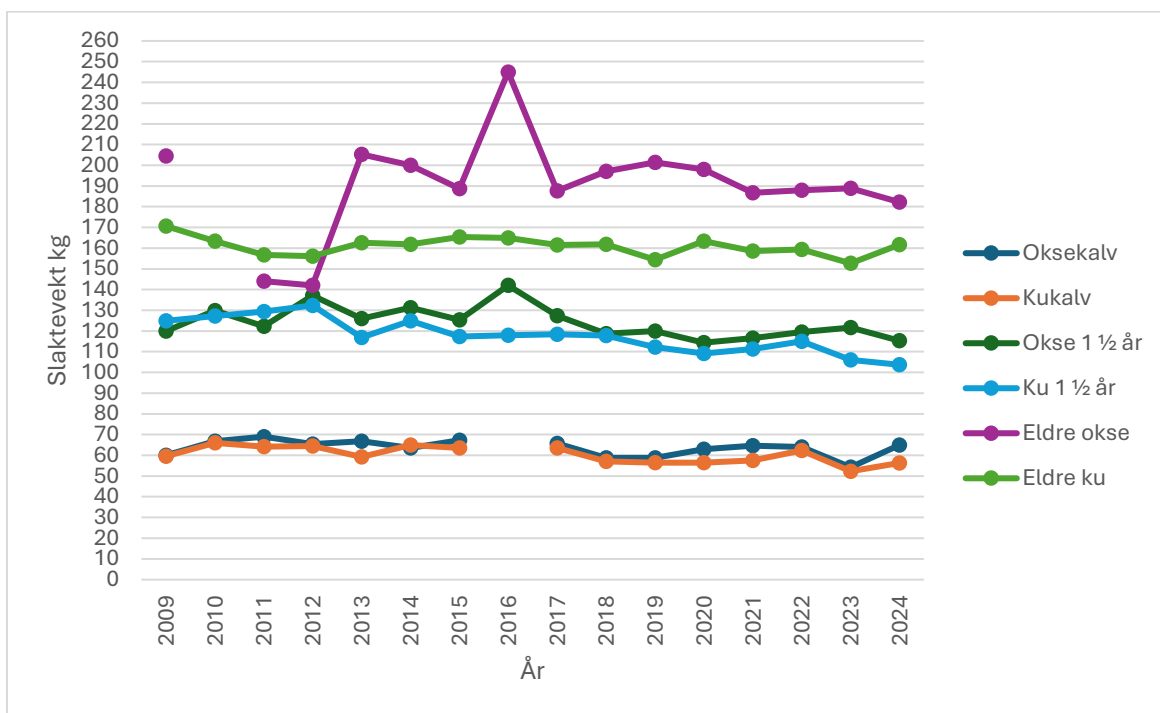

Figur 1: Bestandsutvikling i perioden 2002-2024 basert på sett elg.

Utviklingen i slaktevekter i perioden 2009-2024 forholdsvis lik for de ulike kjønns- og alderskategoriene men enkelt unntak (figur 2). Det er enkelte år i perioden der det mangler gjennomsnittlig slaktevekt for enkelte kategorier. For eldre okse og eldre ku har det vært en sakte nedgang i hele perioden, men noe årlig variasjon. Dette gjør at det kan bli enkelte høyere år/topper. Det er en markert økning for eldre ku i 2024, men det er for tidlig å si om dette er en

reell økning eller et utslag av variasjon mellom år. For 1,5 års ungdyr finner vi den samme nedgangen over tid som på eldre dyr. Det er noe mer variasjon mellom årene på okse enn for kvige, der det er en mer markert nedgang over tid. Også for kalv har vi den samme utviklingen som for de andre alderskategoriene. På kalv ser vi også en markert oppgang for året 2024, uten at det er sikkert at dette er noe mer enn årlig variasjon.

Samlet sett er det en sakte nedgang i slaktevekter for alle kjønns- og alderskategorier i valdet. Dette er noe som valdet må følge nøye med på i ny planperiode. Sammenhengen mellom utviklingen i vekter og produktivitet er sterk, og synkende vekter kan få direkte effekt på produktiviteten, og forsterkes av andre faktorer som temperatur, snømengde m.m.

Figur 2: Utvikling i slaktevekter i perioden 2009-2024.

3. Kommunale mål for elgstammen i Nord-Fron kommune

Nord-Fron kommune har mål for forvaltningen av elgstammen i kommunen, disse målene er med på å sette rammene for valdets bestandsplan og avskyting. Kommunens målsetting for elgstammen gjelder for perioden 2025-2028;

Det foreligger god kunnskap om elgbestanden i Nord-Fron kommune gjennom sett og skutt statistikken, samt aldersbestemmelse som er gjort over flere år. Dette gir et godt utgangspunkt for den videre forvaltningen

Tabell 4: Målsetninger for elg i bestandsplanperioden 2025-2028.

Parameter:	Målsetninger for 2025-2028 Nord-Fron kommune
Sett elg pr. jegerdagsv.	< 0,5
Felt elg pr. jegerdagsv.	0,06
Ku pr. okse	1,3-1,8
Kalv pr. ku	> 0,5
Kalv pr. kalvku	> 1,1
Slaktevekt kalv samla	65
Slaktevekt 1,5 år samla	120
Trekkelg*	< 300

* Trekkelg: Det skal arbeides for at trekk ut fra vinterbeite i Murudalsområdet jf. telling Snubbli, Slangen og Jotunheimvegen i Nord-Fron, skal ned mot 300 dyr.

Nord-Fron Kommune oppfordrer jaktrettshaverne til følgende:

- Ta ut små dyr og spare de store produktive dyrene.
- Ta ut dyr i områder med store beiteskader på skog og innmark, samt dyr som oppholder seg nært veg, jernbane og boligfelt.

4. Valdets mål og avskytingsplan for elg i planperioden

4.1. Målsetting for elgstammen

Valdet har som mål å opprettholde en robust og produktiv elgstamme. Vi vil derfor ha en høy avskyting av kalv og 1,5 års ungdyr i for bestandsplanperioden. Dette for å øke/holde produktiviteten i elgstammen (kalv pr. ku og kalv pr. kalvku). Dette er også et viktig tiltak for å øke slaktevektene på alle kjønns- og alderskategorier. Utviklingen i slaktevekter må følges med på i ny planperiode. En økning i slaktevekter er viktig for å kunne styrke produktiviteten i elgstammen. Dette er samtidig en faktor det er vanskelig å gjøre noe med på kort sikt, da det er mange andre forhold som sammen med jakt er med å påvirke utviklingen i vekter.

Valdet vil jobbe for at det felles nok elg slik at stammen holdes stabil og man unngår en økning elgstammen. Andelen ku pr. okse bør noe ned og holdes mer stabil mellom år. Valdet vil ha som målsetting å fortsette arbeidet med å bedre kjønnsbalansen i valdet, ved å holde denne under ca. 1,6 ku pr. okse gjennom perioden.

4.2. Avskytingsplan elg 2025-2028

Basert på valdets mål for elgstammen i perioden 2025-2028 er det lagt opp til følgende uttak pr. år:

- 15% Eldre okse
- 15% Eldre ku
- 70% Kalv og 1,5 års ungdyr
 - o Kalv skal utgjøre 40-45% av totaluttaket.

Valdet har en årlig gjennomgang av fellingsresultat og fastsetter kvoter. Her blir det også fastsatt regler for elgjakta det enkelte år med blant annet regler for nedklassifisering og lignende. Dyr som eventuelt nedklassifiseres på kvota skal registreres med rett biologisk alder.

Fron Vest bestandsplanområde legger opp til en kvote på 250 dyr pr. år (tabell 5). Dette for å unngå en økning i elgstammen. Dette krever fravik av kommunalt minsteareal.

Tabell 5: Kvote pr. år og samlet for planperioden.

År:	Kvote:
2025	250
2026	250
2027	250
2028	250
Sum:	1000

5. Hjort - Bestandsutvikling og måloppnåelse i forrige planperiode

5.1. Måloppnåelse for planperioden 2020-2024

Fron Vest Planområde sin forrige bestandsplan gjaldt for perioden 2020-2024. Som en del av arbeidet med denne planen, har måloppnåelsen av forrige planperiode blitt gjennomgått. I forrige planperiode har valdet hatt en god måloppnåelse på avskytingen (tabell 6). For eldre bukker og hunndyr er fellingene innenfor målene i avskytingsplanen. Samlet for kalv og spissbukk er det like over fellingsmålet. Kalv sett alene er noe lavere enn det burde være. Dette bør tas med i ny planperiode. Det er nesten skutt 50/50 av hunn- og hanndyr eldre enn kalv, som er bra for kjønnsbalansen i stammen. Valdet har i perioden nesten skutt fullt, det bør derfor vurderes om kvotene skal økes.

Fellingene av hjort i valdet er fortsatt økende og det ble felt til sammen 172 hjort i perioden 2020-2024 (tabell 6). Dette er et snitt pr. år på 34 hjort. Sammenlignet med foregående planperioder så en stor økning (tabell 7). Det er derfor viktig i ny planperiode å jobbe for at det felles mer hjort.

Tabell 6: Fellingstall for perioden 2020-2024 og måloppnåelse.

Jaktår	Kalv	1,5 års bukk	1,5 års kolle	Eldre bukk	Eldre kolle	Tildelt totalt	Felte totalt
2020	5	7	6	9	8	40	35
2021	5	4	5	9	10	40	33
2022	6	4	3	8	13	40	34
2023	4	13	2	7	8	40	34
2024	7	7	4	9	9	40	36
Sum 2020-2024	27	35	20	42	48	200	172
Prosent felt	15,7	20,3	11,6	24,4	27,9		
Planmål	25-35%*	25-35%*	30-40%**	30-40%	30-40%**		
Kalv og spissbukk	36,0%						
Felte hann- og hunndyr over 1 år	Hanndyr 52,6%	Hunndyr 47,4%					

* Det var samlet mål for kalv og spissbukk på 25-35%

** Det var samlet mål for hunndyr 1,5 år og eldre

Tabell 7: Fellinger i tidligere planperioder.

Planperiode:	Felt samlet:	Snitt felt pr. år:
2006-2009	28	7
2010-2014	83	17
2015-2019	126	25

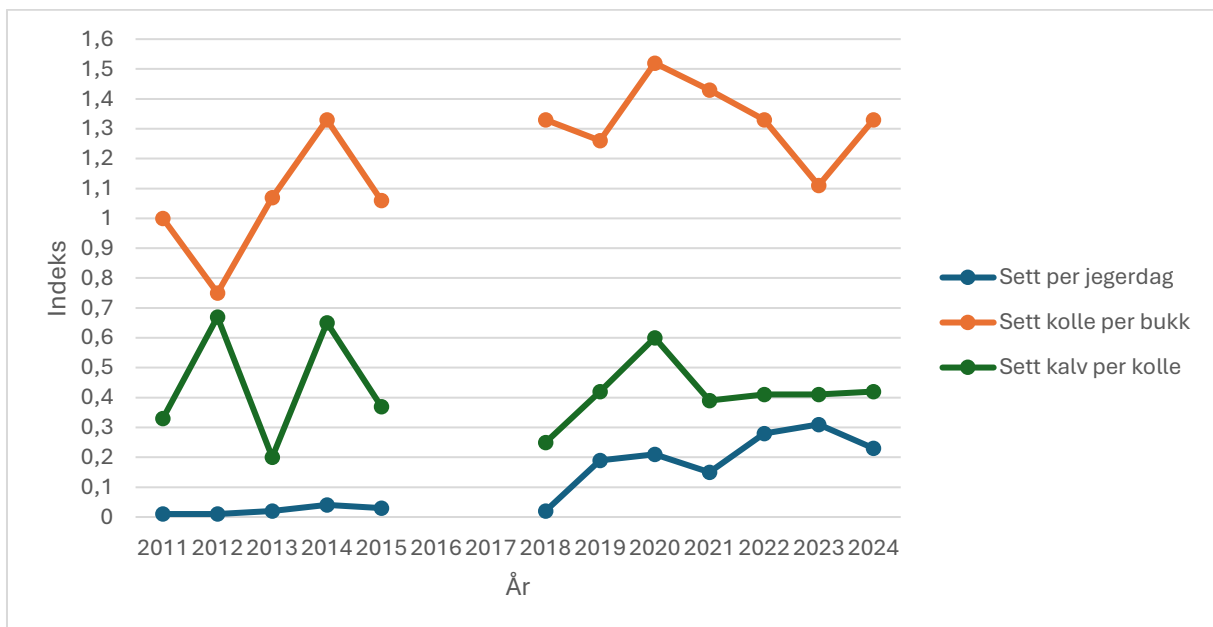
5.2. Bestandsutvikling

Valdet har i arbeidet med bestandsplan gått igjennom utviklingen av hjortestammen. Dette er en viktig del av grunnlaget for valdets målsettinger og avskytning i en ny periode. Gjennomgang av sett hjort data for perioden 2011-2024 gir oss en god del informasjon om utviklingen av stammen over tid. Det er verdt å bemerke at tidsserien ikke er komplett da det mangler data for årene 2016 og 2017. Dette sammen med et lite tallgrunnlag gjør det vanskeligere å se klare trender sammenlignet mot elg. Det vil være viktig å sørge for god innrapportering for å få et enda bedre tallgrunnlag.

Gjennom perioden er det en klar økning i sett hjort pr. jegerdag (figur 3). Disse tallene stemmer godt med økningen i felte dyr i samme periode. Det er to enkelt år som er lavere enn resten i perioden 2018-2024. Dette kan være årlig variasjon eller det kan ha sammenheng med vinterlengde/snømengde. For hjort ser det ut til at det fortsatt er en betydelig økning i stammen. Dette sammen med antall felte dyr/fellingsprosent bør valdet øke kvotene og avskytning på hjort.

Ser man på sett kalv pr. kolle er det i de første årene veldig stor variasjon mellom årene, dette skyldes trolig lite data for disse årene (figur 3). Hvis vi ser på den siste delen av perioden er det en god økning, med et merkbart knekk i 2021. Dette sammenfaller også med et fall i sett hjort. Det kan tyde på at det kan ha vært en hard vinter. Det kan få direkte konsekvenser på produksjonen påfølgende sommer. Det er i årene etter en jevn økning i andelen sett kalv. Denne burde trolig være noe høyere enn den er pr. nå. Dette kan ha en sammenheng med lave vekter, unge koller og liknende. Dette bør valdet følge med på i kommende planperiode. Det kan også være et moment for å øke avskytningen av yngre dyr (kalv).

Kjønnsbalansen i bestanden er viktig for få paret kollene tidlig. Selv om hjorten har en litt annen parring en elg er andel hanndyr, og særlig store hanndyr viktig. Dette for å drive brunsten og for å få kollene paret tidlig. Vi ser at kjønnsbalansen (kolle pr. bukk) øker noe gjennom perioden (figur 3). Her kan lite tallgrunnlag påvirke noe av variasjonen, og forklare noe av økningen. Det er samtidig viktig å følge med på utviklingen videre.

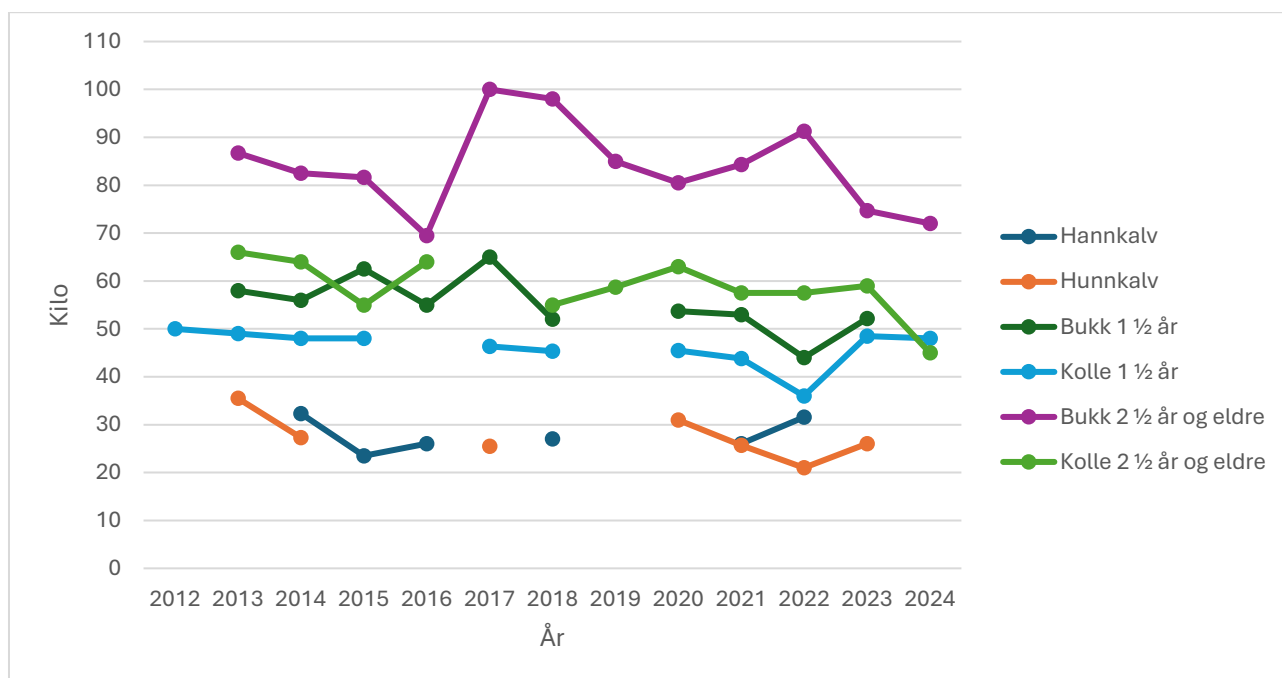

Figur 3: Bestandsutvikling i perioden 2011-2024 basert på sett hjort

Utviklingen i slaktevekter er også en viktig kilde til informasjon om bestanden. Slaktevekter har mye å si for utviklingen i produktivitet i hjortestammen. En gjennomgang av slaktevektene i perioden 2012-2024 viser tegn til at det er nedgang i slaktevekter for alle kjønns- og alderskategorier (figur 4). Det er enkelte år i perioden der det er få eller ingen vekter, det gjør at det er vanskeligere å tolke dataene gjennom perioden. Men det er i de senere årene flere vekter som ligger bak gjennomsnittsvektene.

Det er på eldre bukk og eldre kolle det ser ut til at det er størst nedgang i slaktevekter. Nedgangen gjennom perioden er større enn for de andre kjønns- og alderskategoriene. Ser man mest på den siste delen av perioden er variasjonen noe mindre, men det er fortsatt en nedgang i vektene. Det kan få betydning for produktiviteten i stammen. For 1,5 år gamle dyr av begge kjønn finner vi den samme trenden som for eldre dyr. Utviklingen i slaktevekter på kalv er den som er vanskeligst å tolke, da det er flere år som mangler vekter. Men det ser også ut til at det er samme trenden her som for eldre dyr.

Valdet må i neste planperiode arbeide for at det blir bedre innrapportering av slaktevekter på skutte hjort. Det ser ut til at det er en nedgang i slaktevekter i alle kategorier, men det er vanskelig å si sikkert, da det er lite data. Valdet bør følge med på utviklingen videre i slaktevekter på hjort.

Figur 4: Utviklingen i slaktevekter i perioden 2012-2024.

6. Kommunale mål for hjortestammen i Nord-Fron kommune

Nord-Fron kommune har mål for forvaltningen av hjortestammen i kommunen, disse målene er med på å sette rammene for valdets bestandsplan og avskyting. Kommunens målsetting for elgstammen gjelder for perioden 2025-2028;

Hjortebestanden i Nord-Fron skal ikke vokse utover dagens størrelse for å unngå skader på skog og innmark. En vesentlig del av avskytingen bør rettes mot eldre hind (produksjonsdyr) for å hindre videre bestandsøkning. Jaktrettshaverne bør ha økt fokus på felling i områder med tilhold av mye hjort og risiko for beiteskader. Jakt på innmark i perioden 1.9 - 24.9 bør prioriteres.

7. Valdets mål og avskytingsplan for hjort i planperioden

7.1. Målsetting for hjortestammen

Valdet har som mål å ta ut nok dyr til å unngå ytterligere økning i hjortestammen og slik holde den stabil. Det er samtidig et mål om at man fortsatt skal ha en robust og produktiv bestand. Vi vil derfor øke kvota i denne planperioden. Samtidig som vi vil ha en høyere avskytning på yngre dyr. Valdet vil følge med på kjønnsbalansen i hjortestammen og fortsette arbeidet med en god kjønnsbalanse i stammen. Kjønnsbalansen skal ikke øke ytterligere enn nivået i 2024. Det er tegn til at slaktevektene er synkende for alle kjønns- og alderskategorier. Valdet vil i ny planperiode følge med på utviklingen i slaktevekter og jobbe for bedre innrapportering av sett hjort data og slaktevekter fra skutte dyr.

4.2. Avskytingsplan hjort 2025-2028

Basert på valdets mål for hjortestammen i perioden 2025-2028 er det lagt opp til følgende uttak pr. år:

- 15% Eldre bukk
- 40% Eldre kolle
- 15% Spissbukk (1,5 års bukk)
- 30% kalv

Valdet har en årlig gjennomgang av fellingsresultat og fastsetter kvoter basert på bestandsplanens måloppnåelse.

Fron Vest bestandsplanområde legger opp til en kvote på 80 dyr pr. år, som er en økning fra forrige planperiode.

Tabell 8: Kvote pr. år og samlet for perioden.

År:	Kvote:
2025	80
2026	80
2027	80
2028	80
Sum:	320

8. Oppfølging av bestandsplanen

8.1. Jaktlagene – informasjon og oppfølging

Valdet utarbeider årlig regler for elg- og hjortejakta. Her informeres det om årlig om gjeldene regler for avskyting og rapportering av sette og skutte dyr til hjorteviltregisteret. Dette oppdateres også med til enhver tid gjeldene informasjon om innlevering av kjever fra skutte dyr til NINA.

Det er lagt opp til årlig møte med jaktlagene underveis i jakta.

Feilskyting i forhold til kvote følges opp av det enkelte delområde i henhold til valdets fastsatte regler for feilskyting.

8.2. Oppfølging av målsettinger i planen

Valdet har årlig møte før jakta der fellingsresultatet fra foregående år blir gjennomgått. På denne måten har man mulighet for å korrigere kvotene ved behov med tanke planens måloppnåelse.